

nomiske institut nr. 12 og 13. Akademisk Boghandel, 1956 og 1957.

Man kan se på Holger Gads disputats fra mange synsvinkler som den detaljerede gennemgang af landbrugets befolknings- og arbejdskraftproblemer den er. De folk, der driver landbrugspolitik vil således interessere sig for visse dele af værket, de der er interesseret i en formel økonomisk analyse vil interessere sig for andre og de, der interesserer sig for befolkningsstatistik atter andre.

I første del gennemgås befolkningsudviklingen i landbruget fra ca. 1800 til 1950, anden del er en analyse af landbrugets arbejdsmarked i tiden 1935-55 og en analyse af arbejdsforbruget og arbejdsudbyttet i dansk landbrug i tiden 1925-55.

En detaljeret anmeldelse af bøgerne vil blive meget lang, derfor skal anmelderen kun opholde sig ved et enkelt aspekt af disputatsen, nemlig analysen i kapitel V, der for ham at se er væsentlig. Gad forklarer ud fra en helt elementær udbuds- og efterspørgselstankegang hvorfor arbejdskraftforbruget fra folkeholdet er faldet fra femåret 1935-40 til femåret 1950-54. Determinanterne er dels en monetær betinget forskydning af udbud og efterspørgsel på landbrugets arbejdsmarked, dels en særlig forskydning af efterspørgselen efter arbejdskraft som følge af en relativ stigning i priserne på landbrugets salgsprodukter og ændringer i de tekniske produktionsbetingelser og endelig en særlig forskydning, nemlig et fald som følge af forbedrede beskæftigelsesmuligheder uden for landbruget. Der er sat vægte på disse determinanter, og analysen er gennemført ved at mingelcere lidt med den offentlige statistik.

Der er peget på denne analyse, fordi den viser, at man ved hjælp af simpelt værktøj og ret grove tal kan komme frem til et troværdigt og væsentligt resultat, når man går så kritisk til værks som forfatteren her har gjort. Hvis man kan

lave en sådan analyse inden for landbrugets arbejdsmarked, må man kunne lave en tilsvarende inden for mange andre brancher.

Da værket indeholder flere tusind tal indhentet fra forskellige kilder og behandlet på forskellig vis, må det naturligvis blive tung kost og der må indsnige sig formelle småfejl. Intet af de to forhold rækker dog konklusionerne, der står klare og indiskutable, hvis tal materialet ellers holder.

På dette punkt kunne man ønske sig en vurdering af den usikkerhed der ligger på mange af tallene. En sådan vurdering ville sandsynligvis give som resultat, at usikkerheden ikke er så stor, at resultaterne i væsentlig grad må modificeres, men den burde alligevel være der.

Et andet spørgsmål er, om der i en økonomisk disputats også bør tages andre samfundsvidenskaber i anvendelse til forklaring af et fænomen, når det ellers er muligt. Denne tanke støtter anmelderen, medens forfatteren i sin forklaring af „flugten til byen“ anlægger rent økonomiske betragtninger. Disse kan i nogen grad være berettigede idet folks mere eller mindre skjulte motiver automatisk indgår i udbudskurverne. Men alligevel.

Det væsentlige ved Gads indsats er imidlertid, at nu ved vi adskilligt mere om essentielle problemer i dansk landbrug end vig jorde før.

Erik Johnsen.

D. D. McCracken: *Digital Computer Programming*, John Wiley & Sons, Inc., 1957. 253 s., 7,75 doll.

På omslaget til denne bog står der at det er den første generelle introduktion i bogform, der lægger vægt på arbejdet med elektronregnemaskiner, nærmere betegnet kodelærarbejdet. Da forfatteren, der leder et af General Electrics regnecentre, i sit forord har en tak til en række forskellige regnemaskin-firmaer, for villigst at have stillet materiale til rå-

nomiske institut nr. 12 og 13. Akademisk Boghandel, 1956 og 1957.

Man kan se på Holger Gads disputats fra mange synsvinkler som den detaljerede gennemgang af landbrugets befolknings- og arbejdskraftproblemer den er. De folk, der driver landbrugspolitik vil således interessere sig for visse dele af værket, de der er interesseret i en formel økonomisk analyse vil interessere sig for andre og de, der interesserer sig for befolkningsstatistik atter andre.

I første del gennemgås befolkningsudviklingen i landbruget fra ca. 1800 til 1950, anden del er en analyse af landbrugets arbejdsmarked i tiden 1935-55 og en analyse af arbejdsforbruget og arbejdsudbyttet i dansk landbrug i tiden 1925-55.

En detaljeret anmeldelse af bøgerne vil blive meget lang, derfor skal anmelderen kun opholde sig ved et enkelt aspekt af disputatsen, nemlig analysen i kapitel V, der for ham at se er væsentlig. Gad forklarer ud fra en helt elementær udbuds- og efterspørgselstankegang hvorfor arbejdskraftforbruget fra folkeholdet er faldet fra femåret 1935-40 til femåret 1950-54. Determinanterne er dels en monetær betinget forskydning af udbud og efterspørgsel på landbrugets arbejdsmarked, dels en særlig forskydning af efterspørgselen efter arbejdskraft som følge af en relativ stigning i priserne på landbrugets salgsprodukter og ændringer i de tekniske produktionsbetingelser og endelig en særlig forskydning, nemlig et fald som følge af forbedrede beskæftigelsesmuligheder uden for landbruget. Der er sat vægte på disse determinanter, og analysen er gennemført ved at mingelcere lidt med den offentlige statistik.

Der er peget på denne analyse, fordi den viser, at man ved hjælp af simpelt værktøj og ret grove tal kan komme frem til et troværdigt og væsentligt resultat, når man går så kritisk til værks som forfatteren her har gjort. Hvis man kan

lave en sådan analyse inden for landbrugets arbejdsmarked, må man kunne lave en tilsvarende inden for mange andre brancher.

Da værket indeholder flere tusind tal indhentet fra forskellige kilder og behandlet på forskellig vis, må det naturligvis blive tung kost og der må indsnige sig formelle småfejl. Intet af de to forhold rækker dog konklusionerne, der står klare og indiskutable, hvis tal-materialet ellers holder.

På dette punkt kunne man ønske sig en vurdering af den usikkerhed der ligger på mange af tallene. En sådan vurdering ville sandsynligvis give som resultat, at usikkerheden ikke er så stor, at resultaterne i væsentlig grad må modificeres, men den burde alligevel være der.

Et andet spørgsmål er, om der i en økonomisk disputats også bør tages andre samfundsvidenskaber i anvendelse til forklaring af et fænomen, når det ellers er muligt. Denne tanke støtter anmelderen, medens forfatteren i sin forklaring af „flugten til byen“ anlægger rent økonomiske betragtninger. Disse kan i nogen grad være berettigede idet folks mere eller mindre skjulte motiver automatisk indgår i udbudskurverne. Men alligevel.

Det væsentlige ved Gads indsats er imidlertid, at nu ved vi adskilligt mere om essentielle problemer i dansk landbrug end vig jorde før.

Erik Johnsen.

D. D. McCracken: *Digital Computer Programming*, John Wiley & Sons, Inc., 1957. 253 s., 7,75 doll.

På omslaget til denne bog står der at det er den første generelle introduktion i bogform, der lægger vægt på arbejdet med elektronregnemaskiner, nærmere betegnet kodelærarbejdet. Da forfatteren, der leder et af General Electrics regnecentre, i sit forord har en tak til en række forskellige regnemaskin-firmaer, for villigst at have stillet materiale til rå-

dighed, så må man regne med at reklamen på omslaget er rigtig. Man kan nemlig ikke bebrejde ham at han ikke kender det dupliserede udkast til lærebog i kodning for DASK, der i disposition ikke er ulig denne bog.

Hvorom alting er, så er denne bog noget af et pionerværk. Den er skrevet sådan at den kan læses af folk, der aldrig før har beskæftiget sig med kodning og med elektronregnemaskiner i det hele taget og den kan også læses af specialisten, der kan have glæde af en række afsnit. D. v. s. at man for en generel orientering i emnet kan overspringe de mere tekniske kapitler, medens man hvis man vil alle kode-problemerne igennem må studere hele bogen.

Med det behov der i den kommende tid vil melde sig for kodere, vil der utvivlsomt komme en afledet efterspørgsel efter en bog som denne. Det er et spørgsmål om man ikke bør have den stående på hylden ved siden af lærebogen i DASK, som naturligvis er nødvendig, da det er den maskine, der skal regnes på, foreløbig i hvert fald.

Bogen handler om TYDAC, d. v. s. en TYPical Digital Automatic Computer og om de generelle principper for kodning. Der er ingen grund til på dette sted at gå i detaljer med disse principper, det skal blot nævnes at de alle er beskrevet på en særdeles letfattelig måde. Bogen er en let læst indførelse i emnet, men det må dog understreges at det ikke er en populær bog, det er en bog om selve kodetekniken.

Erik Johnsen.

Heiland, Robert E. & Wallace J. Richardson: Work sampling, McGraw-Hill Book Company, Inc., 1957. 243 s., 45 sh.

Denne bog handler om stikprøvekontrol af arbejdsydelser. Da dens to forfattere er ingeniører har det været naturligt for dem at kombinere arbejdstidsstudier med

den almindelige stikprøveteknik som den kendes fra statistisk kvalitetskontrol.

Bogen er helt elementær og indeholder af statistisk teori ikke noget ud over normal- og binomialfordelingen. Dens værdi ligger derfor på det anvendte plan. Den giver en lang række nyttige eksempler på anvendelse af kontrol-kort inden for området.

Foruden eksempler med kortere problemstillinger gør bogen rede for den anvendte metode i 8 regulære cases, hvoraf kan nævnes: office activity in preparation for data processing, engineering design and drafting, punched-card accounting department og service activities.

Bogen er et vidnesbyrd om det større og større anvendelsesområde for helt elementær statistik i virksomheden, casene kan tages som skoleeksempler på hvorledes man med enkle midler kan indføre kontrolmetoder af ikke ringe værdi.

Erik Johnsen.

Bjarke Fog: Priskalkulation og Prispolitik. En analyse af Prisdannelsen i Dansk Industri, Einar Harcks Forlag, 1958. 292 s., 36 kr.

Bogen indeholder følgende kapitler: Undersøgelsens formål og tilrettelægning, virksomhedernes målsætning, kendskab til afsætningsforhold, kendskab til omkostningsforhold, priskalkulation, prisfastsættelse, konkurrence, prisdannelsen i enkelte brancher, resumé og konklusion, samt specielle prisproblemer.

E. J.

Produktivitetsudvalget: Kampen om køberens i U. S. A., 1957. 94 s., kr. 7,25 og Budget- og omkostningskontrol i U. S. A., 1957. 67 s., kr. 5,75.

Disse to pjecer er som de øvrige produktivetsberetninger udgivet ved udenrigsministeriets foranstaltning og er i kommission hos Høst & Søns Forlag.

Den første bog har undertitlen: „Markedet udforskes“, og det er faktisk det,